

Wystawa DISCO RELAKS

Państwowe Muzeum
Etnograficzne w Warszawie
ul. Kredytowa 1, 00-056 Warszawa
☎ (22) 827 76 41
✉ ethnomuseum.pl

18 PAŹDZIERNIKA 2019 - 1 MARCA 2020

Niniejsze materiały edukacyjne zostały stworzone na podstawie wystawy „Disco Relaks” powstałej w ramach projektu „Rzeczy kultowe” w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie w roku 2019.

Traktujemy fenomen disco polo jako zjawisko kulturowe, które może stanowić część opowieści o nas samych. W tym wzbudzającym wiele emocji gatunku muzycznym i jego kulturowym kontekście upatrujemy olbrzymi potencjał edukacyjny włączający mnóstwo dziedzin – od kultury popularnej, rozrywki i show-bussinesu przez zagadnienia z zakresu estetyki, nauk społecznych, po historię Polski, zwłaszcza po roku 1989.

Dla lepszego poznania tematu oraz przygotowania do proponowanych aktywności zachęamy do zapoznania się z wystawą oraz materiałami merytorycznymi przygotowanymi do wystawy – wstępem do wystawy, opisami poszczególnych rozdziałów, materiałami wizualnymi, nagraniem audiodeskrypcji oraz filmem w polskim języku migowym.

Wspólnie stańmy przed wyzwaniem interpretacji niezwykłych zjawisk współczesnego świata i w rytmie disco polo zadajmy sobie pytania, które mogą pomóc odkryć samych siebie.

Producent:

Dofinansowanie:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Mazowsze.
serce Polski

Patroni medialni:

OŚ CZASU

Powstanie zespołu Tercet Egzotyczny	1963	Pierwszy Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej w Opolu; John F. Kennedy w Berlinie Zachodnim wypowiedział słowa „Ich bin ein Berliner”, w tym samym roku zginął zastrzelony w Dallas.
Urodzony w Chicago Walter Jagiełło (1930-2006) po raz pierwszy występuje w amerykańskiej telewizji. Jagiełło był królem polki znanym w USA pod pseudonimem Li'l Wally	1966	premiera filmu Faraon; 1000 lat od Chrztu Polski; padają słynne słowa Johna Lennona: „The Beatles popularniejsza od Chrystusa”; rewolucja kulturalna Mao Zedonga w Chinach
Janusz Laskowski otrzymuje na festiwalu w Opolu Nagrodę Publiczności za piosenkę „Kolorowe jarmarki”	1977	premiera filmu „Człowiek z marmuru” Andrzeja Wajdy; debiut Diego Maradony w reprezentacji Argentyny; ostatni regularny kurs Orient Expressu na trasie Paryż-Stambuł
Powstaje zespół Bayer Full	1984	premiera „Seksmisji” Juliusza Machulskiego; porwanie ks. Jerzego Popiełuszki; pierwszy komputer Apple z serii Macintosh
Piosenka „Ciao Italia” zespołu Top One zdobywa tytuł Przeboju Lata '89 w Programie I Polskiego Radia	1989	obradę Okrągłego Stołu; pierwsze częściowo demokratyczne wybory; Nintendo wypuszcza Game Boya; masakra na placu Tian'anmen w Pekinie; upadek ZSRR; zburzenie muru berlińskiego
W Regułach pod Warszawą powstaje wytwórnia fonograficzna Blue Star	1990	powstanie RMF FM i Radia Zet; Złota Palma w Cannes dla „Dzikości serca” Davida Lyncha; Nelson Mandela na wolności po 27 latach więzienia
„Mydelfko Fa” w wykonaniu Marleny Drozdowskiej i Marka Kondrata staje się szlagierem. Choć utwór pomyślany był jako pastisz, wszedł do kanonu piosenki chodnikowej	1991	pierwsza sesja Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie; początek sieci WWW - World Wide Web; wybuch wojny na Bałkanach
Pierwsza Gala Piosenki Popularnej i Chodnikowej w Sali Kongresowej PKiN	1992	premiera filmu „Psy” w reżyserii Władysława Pasikowskiego; start teleturnieju Koło Fortuny; pierwszy McDonald w Polsce w pawilonie Sezam
Pierwsza kaseta Shazzy pt. „Sex Appeal”	1993	pierwszy koncert Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy; traktat w Maastricht powołujący do życia Unię Europejską
Telewizja Polsat emituje pierwszy odcinek programu „Disco Relax”	1994	uchwalenie przez Sejm RP ustawy antypirackiej oraz o prawie autorskim; polski debiut serialu „Moda na sukces”; Oscar za scenografię do „Listy Schindlera” S. Spielberga otrzymują Allan Starski i Ewa Braun; wojna domowa w Rwandzie, premiera Sony PlayStation w Japonii;
„Ole Olek” w wykonaniu zespołu Top One i Daniela Osafo Oware (Ghana) piosenką wyborczą Aleksandra Kwaśniewskiego	1995	denominacja złotych 10000 zł = 1 pln; start portalu internetowego Wirtualna Polska; wybuch pierwszej wojny czeczeńskiej
W Koszalinie startuje Ogólnopolski Festiwal Muzyki Disco Polo	1996	Wisława Szymborska laureatką literackiej nagrody Nobla; powstanie sieci komórkowych Plus i Era; wygrana partia szachów komputera Deep Blue z mistrzem świata Garrim Kasparowem; zamach na rapera Tupaca Shakura w Las Vegas
Drugie życie przeboju „Jesteś Szalona” w wykonaniu zespołu Boys	1997	powódź tysiąclecia w Polsce; pierwszy odcinek telenoweli „Klan”; start telewizji TVN; zbiorowe samobójstwo 39 członków sekty Heaven's Gate w Kalifornii; śmierć Księżnej Walii, Diany
Płyta Tymona Tymańskiego i zespołu Kury „P.O.L.O.V.I.R.U.S.”	1998	pierwsze wydanie „Naszego Dziennika”; premiera filmu dokumentalnego „Arizona” o upadku PGR-ów; pierwszy komputer typu iMac; Kim Jong-Il wybrany na przywódcę Korei Północnej
Dr Jasnowidz wydaje płytę „Tylko jeden nam pomaga” z piosenkami wyborczymi Samoobrony	1999	nowy podział administracyjny Polski na 16 województw; premiera filmu „Matrix”; władza w Rosji w rękach Władimira Putina

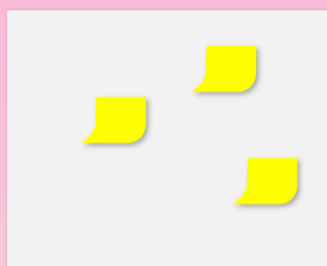
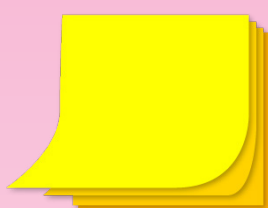
ZADANIE

do str. 1

TWORZENIE MAPY MYŚLI

Potrzebne rzeczy:

- karteczki samoprzylepne
- tablica / duży arkusz papieru, na którym przykleimy karteczki i stworzymy naszą mapę

Zapiszcie na karteczkach samoprzylepnych 5 skojarzeń z latami 90. W ten sposób spróbujemy rozpoznać stan naszej wiedzy i wyobrażeń o wspomnianej dekadzie.

Zapisane kartki przyklejcie na tablicy, bądź ścianie, grupując je według podobieństw, tak, by zobaczyć jakie obszary tematyczne reprezentowane są najliczniej. Wspólnie przeanalizujcie powstałą mapę skojarzeń i nazwijcie poszczególne zbiory karteczek.

Pytania i polecenia pomocnicze:

- Jakich haseł na mapie jest najwięcej?
- Jakie hasła ze skojarzeniami pojawiają się pojedynczo?
- Czy obszary, które są większe są ważniejsze?
- Wskażcie obszary, które mają największe znaczenie dla historii. Uzasadnijcie wybory.
- Czy któreś skojarzenia pasują również do tego, co dzieje się wokół nas dzisiaj? Jak sądzą, dlaczego pewne zjawiska mają powtarzalny charakter?

Pytania pomogą Wam dostrzec, że niektóre wspomnienia i historie są lepiej znane i częściej pojawiają się w naszych wyobrażeniach lub wspomnieniach. Jak myślicie, dlaczego tak się dzieje?

ZADANIE

do str. 1

ANALIZA OSI CZASU

Spróbujcie dopasować wydarzenia z osi czasu do obszarów mapy myśli. Wskażcie również na wydarzenia, które uznajemy za najważniejsze dla naszej historii.

Który rok zgodnie z osią mógłby być najważniejszy dla muzycznego fenomenu? Dlaczego akurat ten? Co wydarzyło się wtedy w Polskiej historii?

Podczas jednej z debat wokół wystawy „Disco relaks” muzyka disco polo została nazwana soundtrackiem polskiej transformacji? Co to znaczy? Z czym wiązała się transformacja i co zmieniła w życiu Polek i Polaków?

Tematy, które możecie podjąć w kontekście osi i materiały pomocnicze:

- Gala Piosenki Popularnej i Chodnikowej w Sali Kongresowej Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie- dlaczego impreza disco polo odbywająca się w tym miejscu mogła oburzać?
- Pierwszy odcinek programu „Disco Relax” w telewizji Polsat - o czym świadczy pojawienie się na początku lat 90. disco polo w telewizji?
- Kampania prezydencka z 1995 r. - obejrzyjcie wspólnie materiały o kampanii w internecie. Czym różni się ona od dzisiejszych kampanii politycznych? Dlaczego zdecydowano się na wykorzystanie w niej gatunku disco polo?

OŚ CZASU

Kontrakt Shazzy z koncernem fonograficznym Pomaton EMI	2000	Oscar dla Andrzeja Wajdy za całokształt twórczości; start pierwszego polskiego komunikatora internetowego – Gadu-Gadu; wirus ILOVEYOU w 1 dzień infekuje 10% komputerów na świecie
	2001	start TVN 24; 11.09 - atak terrorystyczny na World Trade Center w Nowym Jorku i Pentagon w Waszyngtonie.
Na Rondzie de Gaulle'a powstaje sztuczna daktylowa palma autorstwa Joanny Rajkowskiej, część projektu artystycznego „Pozdrowienia z Alej Jerozolimskich”	2002	zakończenie produkcji Poloneza w Daewoo-FSO; atak terrorystyczny na moskiewski teatr na Dubrowce;
	2003	Order Orła Białego dla Ireny Sendlerowej; Oscar dla Romana Polańskiego za „Pianistę”, druga wojna w Zatoce Perskiej; oficjalnie zakończenie kariery gwiazdy NBA, Michaela Jordana;
Artykuł Wojciecha Orlińskiego „Śmierć disco polo” w Gazecie Wyborczej	2004	prywatyzacja banku PKO BP; Polska członkiem Unii Europejskiej; zakończenie produkcji aparatów małoobrazkowych przez Kodak; start serwisu społecznościowego Facebook;
	2005	start serwisu YouTube
	2006	strat serwisu Nasza Klasa
	2008	wybory prezydenckie w USA wygrywa Barack Obama
Start kanału muzycznego Polo TV	2011	Barack Obama z wizytą w Polsce; Ewa Kopacz jako pierwsza kobieta w III RP wybrana na Marszałka Sejmu; ginie Osama bin Laden; wybucha wojna domowa w Syrii
„Ona tańczy dla mnie” zespołu Weekend symbolem nowej fali disco polo Startuje „Disco Star”, talent show emitowany przez Polo TV; Wznowienie programów „Disco Polo Live” i „Disco Relaks” w Polo TV	2012	piłkarskie mistrzostwa Europy – Euro 2012 w Polsce i w Ukrainie; emisja ostatniego odcinka „Szansy na Sukces”; CERN ogłosił zarejestrowanie cząstki o własnościach zbliżonych do bozonu Higgsa;
Pierwszy sezon serialu paradokumentalnego „Miłość w rytmie disco” produkcji Polo TV	2014	Donald Tusk zostaje przewodniczącym Rady Europejskiej; Rewolucja Godności na Ukrainie; aneksja Krymu przez Rosję
Premiera filmu „Disco Polo” w reż. Macieja Bochniaka	2015	Andrzej Duda prezydentem RP; Oscar dla Pawła Pawlikowskiego za „Idę”
Rafał Roskowiński tworzy mural-portret Zenona Martyniuka na ścianie bloku mieszkalnego przy ul. gen. Józefa Hallera 25 w Białymstoku. Wystawa „Disco relaks” w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie	2019	Literacka Nagroda Nobla 2018 dla Olgi Tokarczuk, indeks WIG. Games na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie; pożar katedry Notre-Dame w Paryżu

ZADANIE

do str. 4

DYSKUSJA “CO WIEMY O DISCO POLO”?

Rozpocznijcie spotkanie od dyskusji. Co myślicie o zjawisku disco polo?
Czy słuchacie tego gatunku muzyki? Czy bawicie się w jej rytmach?
Dlaczego tak/nie?

Dyskusję możecie przeprowadzić w formie zabawy ruchowej: wyznaczcie przestrzeń, po której będziecie się poruszać; jeden lub jedna z Was wypowie swoją opinię, pozostali zaś stają jak najbliżej, jeśli zgadzają się z opiniodawcą/opiniodawczynią lub jak najdalej, jeśli się nie zgadzają.

Pytania pomocnicze:

- Kto słucha disco polo? Czy jest to jakieś konkretne środowisko?
- Gdzie usłyszymy tę muzykę? Jaki jest charakter tego gatunku?
- Czy słuchanie disco polo związane jest ze wstydem? Dlaczego tak/nie?
- O czym opowiada muzyka disco polo? Jakie tematy podejmuje?
- Czy potrzebujemy disco polo? Dlaczego tak/nie?

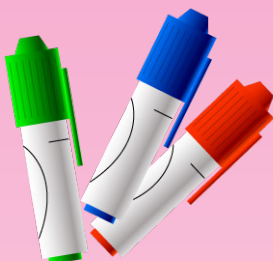
ZADANIE

do str. 4

“GWIAZDA W STYLU DISCO”

Potrzebne materiały:

- brystol,
- kolorowe flamastry,

To zadanie każdy może wykonać samodzielnie, ale możecie też pracować w małych grupach. Puśćcie wodze fantazji i wymyślcie wizerunek gwiazdy disco polo, a następnie narysujcie ją.

Na brystolu zapiszcie:

- Imię i nazwisko lub pseudonim gwiazdy. Jeśli ma pseudonim, to co on oznacza?
- O czym śpiewa Wasza gwiazda?
- W jaki sposób dociera do słuchaczy i jak wygląda jej kontakt z fanami?
- Gdzie możemy ją spotkać i jak prezentuje się w mediach?
- Jak wygląda? (zadaniem jest narysowanie postaci)

Wspólnie przeanalizujcie stworzone wizerunki. Ważne, abyście uzasadnili swoje wybory oraz uargumentowali skuteczność działań, które Wasze postaci mogłyby podejmować. To również dobry moment, by porozmawiać o popularności – czym ona jest, jakie są jej wady i zalety, dlaczego tylu ludzi marzy o popularności.

Dziś wiemy, że disco polo nie umarło, lecz wykorzystało nowe media do tworzenia nowych jakości. Internet umożliwił docieranie do szerokiego grona bez ponoszenia ogromnych kosztów finansowych. Dzisiejsi discopolowcy wyglądają, ubierają się i śpiewają inaczej niż prekursorzy tego gatunku w Polsce. Możecie spróbować porównać te wizerunki korzystając z zasobów serwisu YouTube.

TRANSFORMACJA

PRZYKŁADOWE KATEGORIE, POPRZECZ KTÓRE MOŻEMY ANALIZOWAĆ CZASY PRZEŁOMU:

Narracja: Polska i zmiana

„4 czerwca skończył się w Polsce komunizm” to słynny komentarz Joanny Szczepkowskiej do wyborów z 1989 r., ale istnieje wiele oficjalnych i osobistych narracji o transformacji. A Ty, jakie znasz historie o transformacji?

Konwencja językowa: swojskość i nowoczesność

Dla tych czasów charakterystyczna jest konwencja stosowania w nazwach własnych literki X, nie zaliczanej do polskiego alfabetu oraz słów obcojęzycznych, kojarzących się z zachodem i nowoczesnością. Przykłady użycia: Drutex, Papa Dance, Shazza, La Strada, Bayer Full.

Symbol: kapitalizm i demokratyzacja

W 1990 r. powstała pierwsza fonograficzna wytwórnia discopolowa Blue Star- symbol wolnego rynku - stworzona przez byłego piłkarza Sławomira Skrzęta. Według Wikipedii w trakcie działalności wytwórni sprzedano około 100 mln kaset i płyt.

ZADANIE

do str. 7

ZADANIE “PRZED I PO”

Transformacja oznacza przemianę.

W latach 90. w Polsce dokonana została transformacja ustrojowa niosąca za sobą radykalne zmiany zarówno w sferze gospodarczej, jak i społecznej.

Co się zmieniło? Zapiszcie poniżej.

Diagram illustrating the timeline of the transformation process. The vertical axis is labeled "przed" (before) and "po" (after). The horizontal axis is marked with the year "1989".

SPRAWA POLSKA

Wolność dotyczy każdego z nas, jednak każdy ją widzi i doświadcza inaczej. Dwa teksty - inne wizje wolności. Dwóch bohaterów - jedna Polska.

Miśta matka sy
Syna jedynego
Chciała go wychować
Na pana wielkiego
Niech żyje wolność
Wolność i swoboda
Niech żyje zabawa
I dziewczyzna młoda
Jak go wychowała

Boys, 1994 r.

Przemówienie z dnia siódmego roku bieżącego

Wolność. Po co wam wolność?
Macie przecież telewizję
Wolność. Po co wam wolność?
Macie przecież Interwizję, Eurowizję
Wolność. Po co wam wolność?
Macie przecież tyle pieniędzy
Wolność. Po co wam wolność?
I będziecie ich mieć coraz więcej

Maszerujmy ramię w ramię
Ku słońcu świata nowego
Zbudujemy nowy most
Imienia przewodniczącego
Maszerujmy ramię w ramię
Ku słońcu świata nowego
Zbudujemy nowy most
Imienia przewodniczącego

Kazik Staszewski, 1989 r.

Czym dla Ciebie jest wolność?

ZADANIE

do str. 9

ZADANIE “CZYM JEST WOLNOŚĆ?”

Potrzebne materiały:

- duże arkusze papieru, brystole (minimum 4)
- flamastry
- teksty piosenek (strona broszury) dla jednej z grup

Aby odpowiedzieć na postawione pytanie i uzyskać jak najwięcej perspektyw spostrzegania zagadnienia wolności proponujemy Wam pracę metodą stolikową. Podzielcie się na cztery grupy – każda zajmuje jeden stolik. Grupy zmieniają się przy stolikach co 10-15 minut. Ważne, by każda z grup miała szansę odpowiedzieć na poniższe zagadnienia, wnieść swoją perspektywę i zapisać je na karcie z pytaniem. Jeśli wpadniecie na pomysł innego tematu, śmiało poszerzajcie to zadanie!

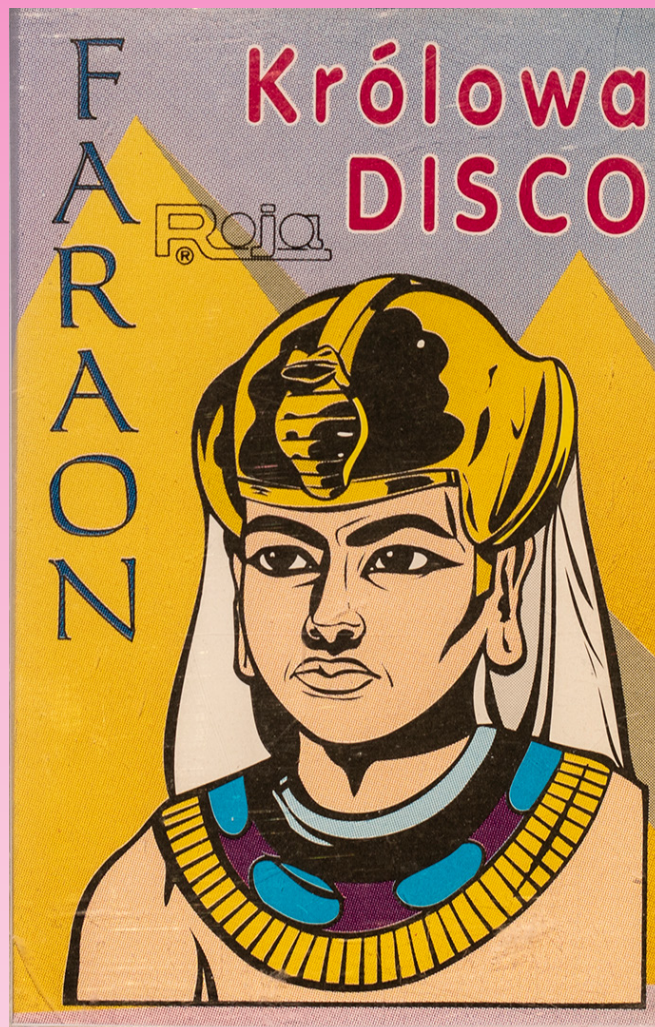
GRUPA PIERWSZA: Co to jest wolność? Jakie macie skojarzenia z tym pojęciem?

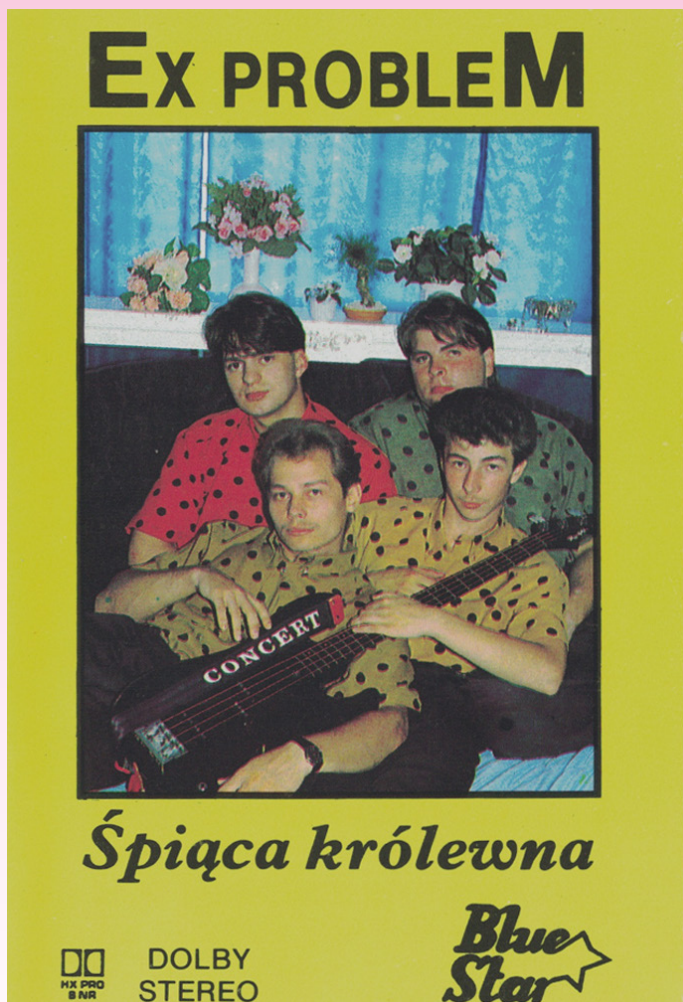
GRUPA DRUGA: Zapoznajcie się z tekstami o wolności grupy Boys oraz Kazika Staszewskiego. Czym dla poszczególnych artystów jest wolność?

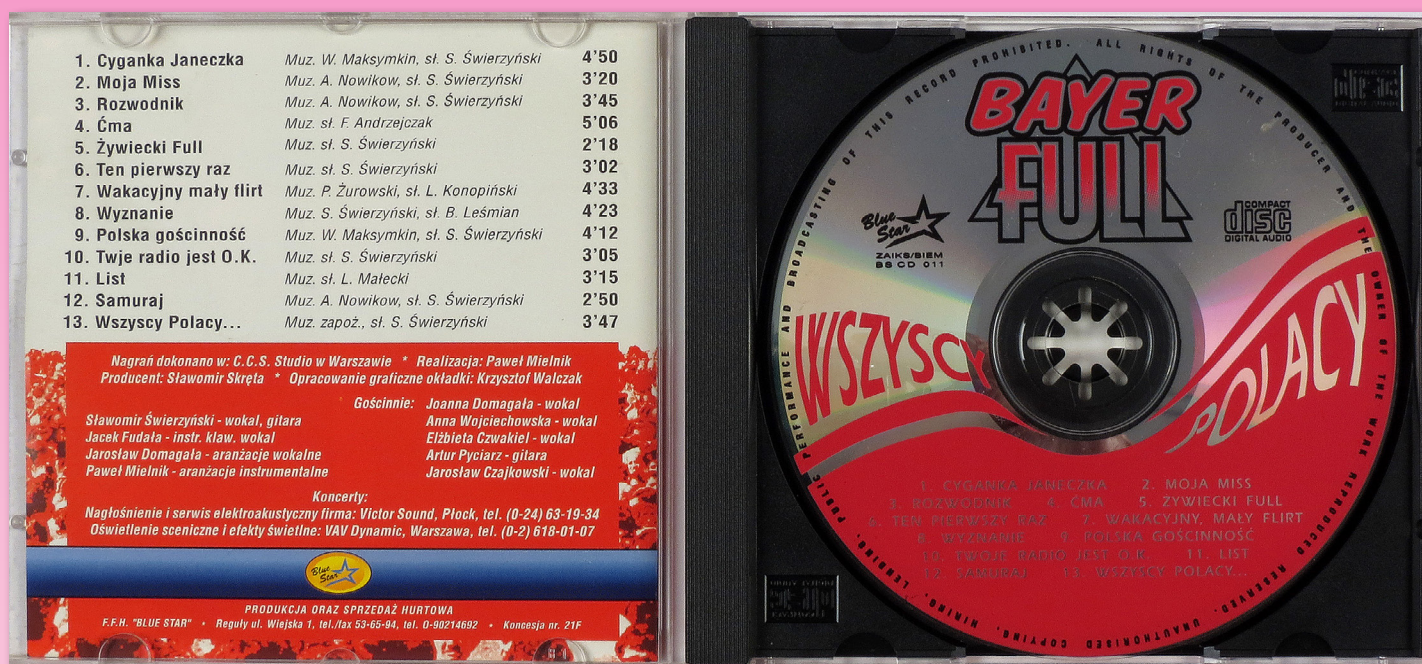
GRUPA TRZECIA: Czy wolność jest dzisiaj ograniczana? Jeśli tak, to w jaki sposób? Kto lub co może ograniczać wolność?

GRUPA CZWARTA: Czy wolność jest potrzebna? Dlaczego?

Zapoznajcie się i przedyskutujcie efekty Waszej pracy. Spróbujcie poszukać definicji wolności – czy znajdujecie taką, z którą wszyscy się zgadzają? To też dobry moment na rozmowę o wolności w internecie. Co o niej wiecie?

ZADANIE do str. 11, 12

Potrzebne materiały:

- klej
- nożyczki

Przyjrzyjcie się okładkom kaset disco polo z wystawy „Disco Relaks”.
 Jak wyglądają? Jak je oceniacie? Czy mają one ze sobą coś wspólnego?

Wydrukujcie stronę numer 9 na arkuszu A3 i stwórzcie własne kolażowe okładki!

STARE PIENIĄDZE ZESTAWIONE ZE WSPÓŁCZESNYMI.

ZADANIE

do str. 15

ZADANIE “O CZYM OPOWIADAJĄ PIENIĄDZE?”

W 1994 roku dokonana się denominacja polskich złotych. 10 000 złotych było od wtedy równe 1 zł. Wraz z wycofaniem starych banknotów stworzono nowe, na których widnieją inne postaci niż wcześniej.

Sprawdźcie, jak zmieniły się banknoty. Kim są postaci na starych złotych, a kim na nowych?

Zgromadźcie informacje i odpowiedzcie na pytania:

- Czym jest denominacja i dlaczego była konieczna?
- Czy wszystkie stare banknoty mają odpowiedniki w nowym obiegu? Dlaczego?
- Jaką historię przybliżają postaci ze starych banknotów?
- Czy historie postaci na nowych banknotach są bliskie tym ze starych?

ZADANIE “NOWY BANKNOT”

Niech każdy z Was zaprojektuje swój banknot. Wybierzcie postać, która będzie na nim widniała. Dlaczego wybrałeś/wybrałaś właśnie tę osobę?

ZESTAWIENIE WIZERUNKU SHAZZY I MARII SKŁODOWSKIEJ CURIE

ZADANIE

do str. 18

ZADANIE “WIZERUNKI CIAŁA”

Potrzebne materiały:

- gazety
- nożyczki i klej
- mazaki
- brystol

Czym jest dzisiaj piękno? Zastanowimy się nad tym w kontekście ciała, którego kult obserwujemy współcześnie. Jakie standardy piękna przyjęte zostały społecznie dla kobiet, a jakie dla mężczyzn? Czy są one identyczne, podobne? Dlaczego tak/nie?

Zastanówcie się wspólnie, jakie ciała są dzisiaj najczęściej i najrzadziej reprezentowane w masowym przekazie. Wypiszcie określenia, które pasują do poszczególnych wizerunków. Następnie przeszukajcie zebrane gazety, wytnijcie z nich różne ciała i przyporządkujcie do prawej lub lewej strony tabeli.

Jakie jest ciało najczęściej pokazywane?	Jakie jest ciało, którego nie widać zbyt często?
Przykłady z prasy:	Przykłady z prasy:

Przeanalizujcie tabelę i odpowiedzcie na pytania:

- Po której stronie znajduje się więcej wizerunków? Dlaczego tak jest?
- Gdzie spotykamy te wizerunki?
- Czy ulegamy trendom związanym z ciałem?
- Jak możemy wspierać lub walczyć przeciwko standardom?
- Co dziś znaczy piękno?

ZADANIE

do str. 21

ZADANIE “MARZENIA O LEPSZYM ŚWIECIE”

Przypatrzcie się dziełu Magdaleny Shummer i stwórzcie CV widniejącej na nim postaci.

IMIĘ I NAZWISKO:

WIEK:.....

MIEJSCE POCHODZENIA:

MIEJSCE ZAMIESZKANIA:

DOTYCHCZASOWA EDUKACJA:

.....

DOTYCHCZASOWE PRACE:

.....

UMIEJĘTNOŚCI:

.....

ZAINTERESOWANIA:

.....

KRÓTKI OPIS OSOBY:

.....

.....

Przeanalizujcie swoje odpowiedzi. Jak odbieracie tę postać? Czego pragnie i o czym marzy? Czego symbolem może być krokodyl? Jaki może mieć to związek z muzyką disco polo lat 90?

ZADANIE

do str. 23

ZADANIE “ILE ZOSTAŁO Z DAWNEGO DISCO POLO?”

Jak myślicie:

- Jakie znaczenie dziś ma disco polo z lat 90.?
- Czy to już tylko historia?
- Co może oznaczać sformułowanie artystki Małgorzaty Potockiej „wszyscy jesteśmy disco polo”? Czy zgadzacie się z nim?

ZADANIE “POSZUKIWANIE MÓD”

Co jest dzisiaj modne?

Przejrzyjcie w grupach strony i media społecznościowe związane z modą, trendsetterskie oraz lifestylowe. Zastanówcie się, ile z noszonych i używanych dziś rzeczy stworzono w latach 90. Wypiszcie możliwie najwięcej elementów garderoby i codziennych przedmiotów, których design inspirowany jest latami 90.

Pytania i zadania, które pomogą Wam w dyskusji i zdobyciu wiedzy:

- Czy rzeczy te nosi się w ten sam sposób co dawniej? Dlaczego tak/nie?
- Poszukajcie odpowiedzi na pytanie dlaczego moda wraca.
- Czym jest i jaką rolę odgrywa w modzie nostalgia?
- Czy znacie przykłady innych trendów modowych, które powracają?
- Zastanówcie się, co może być modne za 30 lat. Zapiszcie te elementy i powróćcie po tym czasie, sprawdzić czy disco polo jest nadal w modzie ;)

